

Justitiedepartementet

Rådets möte för rättsliga och inrikes frågor (RIF) den 7-8 oktober 2013

Dagordningspunkt 3

Rubrik: Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (allmän uppgiftsskydds-förordning) [första behandlingen]
= Orienteringsdebatt

Dokument: Något dokument har ännu inte presenterats inför rådsbehandlingen.

Tidigare dokument:

- KOM (2012) 11 slutlig Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter
- Faktapromemoria 2011/12:FPM117
- 10227/13 DATAPROTECT 72 JAI 438 MI 469 DRS 104 DAPIX 86 FREMP 77 COMIX 339 CODEC 1257
- 10227/13 ADD 1 DATAPROTECT 72 JAI 438 MI 469 DRS 104 DAPIX 86 FREMP 77 COMIX 339 CODEC 1257

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: 2012-10-19, 2012-11-30, 2013-03-01, 2013-05-31

Tidigare behandlad vid möte med konstitutionsutskottet: 2012-02-16, 2012-03-20, 2012-11-20, 2013-01-22 och 2013-05-28

Tidigare behandlad vid möte med justitieutskottet: 2013-05-30

Bakgrund

Den viktigaste EU-rättsakten på dataskyddsområdet är det s.k. dataskyddsdirektivet som antogs 1995. Direktivet syftar dels till att skydda fysiska personers grundläggande fri- och rättigheter i samband med behandling av personuppgifter, dels till att underlätta ett fritt flöde av personuppgifter mellan medlemsstaterna. Dataskyddsdirektivet har i svensk rätt genomförts genom personuppgiftslagen och ett antal särregleringar i förhållande till denna lag, t.ex. patientdatalagen och kustbevakningsdatalagen.

Den 25 januari 2012 presenterade kommissionen ett förslag till en genomgripande reform av EU:s regler om skydd för personuppgifter. Förslaget innebär bl.a. att dataskyddsdirektivet ska ersättas av en allmän dataskyddsförordning. Förslaget till förordning har därefter förhandlats i behörig rådsarbetsgrupp.

Förslaget behandlades vid RIF-råden i december 2012 och januari och mars 2013. Rådet uttalade då bl.a. sitt stöd för att införa en riskbaserad ansats i regleringen samt för att skapa flexibilitet för den offentliga sektorn. Ministrarna har också gett stöd till en utvidgning av det s.k. hushållsundantaget.

Vid RIF-rådet i juni 2013 diskuterades vissa nyckelfrågor som ordförandeskapet identifierat efter den första läsningen av förordningen. Inför rådsmötet arbetade ordförandeskapet även om stora delar av förslaget, bl.a. för att införa en mer riskbaserad ansats och för att skapa flexibilitet för den offentliga sektorn i regleringen. Dessutom införde ordförandeskapet efter förslag från bl.a. Sverige en särskild artikel om tillgång till allmänna handlingar, vilket är mycket positivt. Sverige kunde ställa sig bakom många av de ändringar som föreslogs eftersom dessa gick i rätt riktning ur ett svenskt perspektiv.

Vid det informella minstermötet för rättsliga och inrikes frågor i juli 2013 diskuterades den s.k. mekanismen för enhetlighet, dvs. den del av regleringen som syftar till att säkerställa en konsekvent och enhetlig tillämpning av dataskyddsreglerna inom EU.

Vid nu aktuellt rådsmöte är avsikten att hålla en orienteringsdebatt kring regleringen om behörig tillsynsmyndighet vid gränsöverskridande ärenden. Enligt huvudregeln har tillsynsmyndigheten behörighet att utöva tillsyn över all personuppgiftsbehandling som sker på den egna medlemsstatens territorium. Kommissionen har föreslagit ett undantag från detta genom en s.k. "one-stop-shop"-mekanism. Kommissionens förslag innebär att om en personuppgiftsansvarig, t.ex. ett företag, är etablerad i flera medlemsstater ska tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där den huvudsakliga etableringen finns vara behörig att utöva tillsyn över all företagets uppgiftsbehandling, oavsett i vilket land

behandlingen äger rum. Både det irländska och det litauiska ordförandeskapet har därefter föreslagit justeringar i denna reglering.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden för förslaget är artikel 16 FEUF. Beslut fattas genom det ordinarie beslutsförfarandet, vilket betyder att det krävs kvalificerad majoritet i rådet samt enighet med Europaparlamentet för att anta den föreslagna förordningen.

Svensk ståndpunkt

Sveriges övergripande målsättning i förhandlingarna är att skapa en balanserad reglering som säkerställer att det finns ett effektivt skydd för enskildas personliga integritet vid behandling av personuppgifter samtidigt som hänsyn tas till de berättigade behov som finns inom både den privata och den offentliga sektorn av att behandla personuppgifter.

Avsikten bakom förslaget till en "one-stop-shop" (en ensam behörig tillsynsmyndighet) är att öka enhetligheten i tillämpningen, skapa rättssäkerhet och minska den administrativa bördan för personuppgiftsansvariga som har etableringar i flera medlemsstater. Genom att dessa personuppgiftsansvariga endast ska behöva ha kontakt med en tillsynsmyndighet skapas utrymme för vissa lättnader för företag inom den inre marknaden eftersom behovet av anpassningar till flera olika myndigheters beslut minskar. Förslaget har dock kritiserats för att det skapar ett avstånd mellan enskilda och tillsynsmyndigheten eftersom den behöriga tillsynsmyndigheten kan finnas i ett annat land än det där den registrerade bor. Detta innebär också att en eventuell domstolsprövning kan komma att ske i ett annat land än det där den registrerade bor.

Sverige anser att det är bra om de administrativa bördorna för företag kan minskas genom att företagen i vissa fall endast behöver ha kontakt med en tillsynsmyndighet. Samtidigt är det av stor vikt att enskildas möjligheter att ta tillvara sina rättigheter inte begränsas i förhållande till dagens ordning. Den enskilde bör i så stor utsträckning som möjligt kunna vända sig till tillsynsmyndigheten och överpröva domstolar i sin egen medlemsstat. Det är också viktigt att personuppgiftsbehandling med utpräglat nationell anknytning faller under den lokala tillsynsmyndighetens kompetens.

Mot denna bakgrund föredrar Sverige en reglering som pekar ut en enda behörig tillsynsmyndighet som företag kan vända sig till med frågor av mer administrativ karaktär, som inte direkt berör en enskild registrerad utan snarare rör de allmänna förutsättningarna för behandlingen av

personuppgifter, samtidigt som frågor om tillsyn och klagomål från enskilda fortfarande handläggs av myndigheter och domstolar i den registrerades egen medlemsstat. Sverige är dock av uppfattningen att det är för tidigt att slutligt ta ställning till konkreta textförslag. Det återstår fortfarande många frågor att diskutera innan en överenskommelse om konkreta textförslag kan nås. En sådan övergripande fråga är att Sverige och några andra medlemsstater anser att regleringen ska ges formen av ett direktiv istället för en förordning.

Europaparlamentets inställning

I Europaparlamentet behandlas dataskyddsförordningen i LIBE-utskottet. Rapportören, Jan Philipp Albrecht, lade fram ett förslag till betänkande i december 2012. Ursprungligen planerades en omröstning om betänkandet under april 2013. Tidpunkten för omröstningen har dock flyttats fram flera gånger, nu senast till oktober 2013. Europaparlamentet har således ännu inte redovisat några formella ståndpunkter rörande kommissionens förslag.

Förslaget

Det huvudsakliga syftet med kommissionens förslag till dataskyddsförordning är att ytterligare harmonisera och effektivisera skyddet av personuppgifter i syfte att förbättra den inre marknadens funktion och öka enskildas kontroll över sina personuppgifter. I och med att regleringen ges formen av en förordning kommer den att bli direkt tillämplig i alla medlemsstater när den trätt i kraft. Om förslaget genomförs kommer förordningen således inte att ersätta bara dataskyddsdirektivet utan även personuppgiftslagen. Förslaget till förordning lämnar dock ett visst utrymme för nationell reglering. Exempelvis är det möjligt att i nationell rätt fastställa vad som är ett allmänt intresse som kan ge rätt att behandla personuppgifter samt att under vissa förutsättningar införa undantag från bestämmelserna i förordningen. Vidare är det möjligt att införa viss nationell reglering inom vissa i förordningen utpekade områden, t.ex. arbetsmarknadsområdet. Kommissionen framhåller att förslaget kommer att undanröja den fragmentariska dataskyddsreglering som nu finns inom EU. Enligt kommissionen kommer detta att både förenkla för företagen och stärka den enskildes rätt till skydd för sina personuppgifter.

Förslaget till förordning baseras till stor del på den struktur och reglering som finns i det nu gällande dataskyddsdirektivet. Förordningen innehåller dock även en rad nyheter jämfört med dataskyddsdirektivet. För en mer utförlig beskrivning av förslaget hänvisas till fakta-promemorian.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Dataskyddsdirektivet har i svensk rätt genomförts dels genom personuppgiftslagen, dels genom ett stort antal författningar som innehåller särregleringar om behandling av personuppgifter för olika myndigheter och sektorer.

Kommissionens förslag innebär att dataskyddsdirektivet ska ersättas av en allmän dataskyddsförordning. Eftersom förordningen kommer att bli direkt tillämplig i medlemsstaterna kommer den, om förslaget genomförs, att ersätta personuppgiftslagen. Med en förordning kommer även utrymmet för hela eller delar av de många särregleringar som finns i förhållande till personuppgiftslagen sannolikt att minska.

Ekonomiska konsekvenser

I dagsläget är det inte möjligt att närmare bedöma vilka budgetära eller samhällsekonomiska konsekvenser ett genomförande av förslaget kommer att få för företag och privatpersoner i Sverige och för svensk offentlig förvaltning. Det bör dock kunna förutsättas att eventuella budgetära konsekvenser inom EU ska kunna finansieras genom omfördelningar inom befintliga budgetramar.